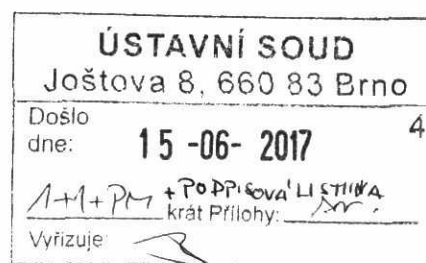

Přijatá datová zpráva

Číslo DZ: **478535133**
Došlé číslo:
Stručný popis: **Návrh na zrušení části vyhlášky o odměnách exekutorů**
Datum doručení: **15.06.2017 12:03:13**
Organizační jednotka: **OSV - odbor soudního výkonu**
Typ dokumentu: **Přijatý dokument - DZ**
Způsob zpracování: **Zpracovat v EP**
Způsob vyřízení:

Odesílatel
Název firmy/organizace: **Advokát Zdeněk Koudelka**
Příjmení: **Koudelka**
Jméno: **Zdeněk**
IČ: **63389096**
Ulice: **Optátova 874/46**
Město: **Brno**
PSČ: **63700**
Země: **CZ**
Datum narození: **09.05.1969**
Místo narození: **Boskovice**

ID datové schránky: **sjic8ry**
ID datové zprávy: **478535133**
K rukám:
Do vlastních rukou: **Ne**
Povoleno doručení fikcí: **Ano**
Zmocnění - zákon:
Zmocnění - rok:
Zmocnění - paragraf:
Zmocnění - odstavec:
Zmocnění - písmeno:
Spisová značka odesílatele:
Číslo jednací odesílatele:
OJ odesílatele:
Číslo OJ odesílatele:
Přijal: **Eva Krátká**
Podpis:

Nepředchází!

Advokát Doc. JUDr. Zdeněk Koudelka, Ph.D.

Adresa: Optátova 46, 637 00 Brno
mobil: 774 915 919, e-mail: advokat@zdenekkoudelka.cz, www.zdenekkoudelka.cz
IČO: 63389096, evidenční číslo advokátní komory 04176

15. 6. 2017

Ústavní soud
Joštova 8
660 83 Brno

ÚSTAVNÍ SOUD Joštova 8, 660 83 Brno	
Došlo dne:	15 -06- 2017 4
_____ krát Přílohy: _____	
Vyřizuje	

Návrh na zrušení části vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění vyhlášky č. 441/2016 Sb.

Navrhovatel: Skupina 10 senátorů

Za skupinu jedná senátor

JUDr. Miroslav Antl, Senát, Valdštejnské n. 4, 118 01 Praha

Zastoupen: Advokát Zdeněk Koudelka, Optátova 46, 637 00 Brno

Účastník řízení: Ministerstvo spravedlnosti

Vyšehradská 16, 128 10 Praha

Nepředchází

Přílohy:

1. Podpisová listina senátorů
2. Plná moc
3. Srovnání odměňování soudních exekutorů a insolvenčních správců – tabulka
4. K (ne)možnosti srovnávání nastavení výše odměn a náhrad hotových výdajů soudních exekutorů a insolvenčních správců – materiál Ministerstva spravedlnosti
5. Stanovisko NSS z 28. 7. 2016
6. Stanovisko Nejvyššího soudu
7. Stanovisko místopředsedy vlády Bělobrádka

1. Předmět návrhu

Navrhujeme zrušení části ustanovení § 6 odst. 3 spočívající v číslici „2 000“, části ustanovení § 11 odst. 2 spočívající v číslici „2 000“ a § 13 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových

výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění vyhlášky č. 441/2016 Sb. pro rozpor s ústavním pořádkem – zejména čl. 1 odst. 1 Ústavy č. 1/1993 Sb., čl. 2 odst. 3 Ústavy, čl. 2 odst. 2, čl. 9 odst. 1 a čl. 26 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právem na legitimní očekávání.

Napadená ustanovení byla změněna vyhláškou č. 441/2016 Sb. Touto vyhláškou došlo ke snížení odměny a náhrady exekutora svévolným způsobem v rozsahu, že to ohrožuje výkon exekuční činnosti jakožto podstatné náležitosti demokratického právního státu.

2. Exekuční činnost a právní stát – čl. 1 odst. 1 Ústavy

Znakem právního státu je vymahatelnost jeho norem v praxi. Pokud stát má formálně právní řád bezvadný, ale v praxi není schopen realizovat rozhodnutí orgánů veřejné moci, včetně rozhodnutí soudů o právech a povinnostech osob jako účastníků řízení, pak z hlediska materiálního není právním státem. Pakliže nemá být fiktivní ustanovení čl. 1 Ústavy platné na území Čech, Moravy a Slezska, o tom že stát je mimo jiné právním státem, pak musí zajistit vykonatelnost svých rozhodnutí a to i nedobrovolnou. Podstatou právního řádu je funkční právní řád, který je státem vytvářen, ale je jím též sám vázán. Definičním znakem právní normy je její závaznost a v případě nutnosti její vynutitelnost za užití státní moci. Je věcí státu, jako formu vykonatelnosti svých právních norem a na jejich základě vydaných individuálních právních aktů zvolí. Musí však nějakou formu zvolit a vytvořit pro její fungování příslušné podmínky.

Náš stát přijetím exekučního řádu v roce 2001 zvolil cestu soudních exekutorů, jakožto fyzických osob aprobovaných státem, na které přenesl část státní moci. Tato cesta není nutná. Do té doby výkon soudních a jiných rozhodnutí zajišťoval stát přímo okresními soudy a jejich vykonavatelé jako státními úředníky. Nicméně v 90. letech 20. století panovala velká nespokojenost s faktickou nevykonatelností individuálních právních aktů na finanční a jiná plnění. To vedlo k celkovému oslabení chápání státu jako státu právního z pohledu faktické vymahatelnosti práva. Důvod byl spatřován i v tom, že soudní vykonavatelé jako státní zaměstnanci vykonávali činnost byrokraticko-administrativním způsobem bez skutečného zájmu na výsledku vykonávacího řízení a tedy bez zájmu na výkonu konkrétních soudních či jiných rozhodnutí zavazujících povinné osoby k plnění. To ohrožovalo práva osob, ale i funkčnost podnikatelského prostředí obecně a bylo to hromadně kritizováno.

V reakci na tento stav si stát dobrovolně zvolil přenesení této činnosti na nově ustavené soudní exekutory jako na fyzické osoby s právním a dalším odborným vzděláním, kteří budou jako provozovatelé hospodářské činnosti zainteresováni na výsledku exekuce. Stát navíc tuto činnost nehradí, což mu ušetřilo ve srovnání se zabezpečením této činnosti skrze vykonavatele jako státní zaměstnance část nákladů. Je logické, že pokud stát na fyzické osoby přenáší státní moc, pak podléhají při výkonu této činnosti zvýšenému státnímu dozoru a regulaci ve srovnání s jinými podnikajícími profesemi. Nicméně ani tento dozor nesmí být svévolný a nelegitimní. Stát je povinen v rámci jim dané regulace neznemožnit ani svévolně neztížit výkon exekuční činnosti jako podstatné náležitosti právního státu, jinak je porušen čl. 1 odst. 1 Ústavy.

3. Materiální zajištění exekuční činnosti – čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny

Právními předpisy užívaný právní pojem odměna exekutora není vlastním ziskem exekutora, ale jde o finanční plnění, ze kterého je povinen hradit veškeré náklady exekuční činnosti,

včetně mezd zaměstnanců, sídla úřadu atd. Nejde jen o náklady jednoho konkrétního řízení a už vůbec nejde o odměnu jako částku pro osobní potřeby exekutora. Odměna má odrážet nikoli jen prvek sanační za vzniklou námahu, za vzniklé mzdové a provozní náklady, ale také vyrovnávat to, že soudní exekutoři mají jinou činnost zakázanu a nemohou si peníze vydělat jinak než činností exekuční s výjimkou výslovně omezených možností (umělecká, vědecká, pedagogická, tlumočnická, znalecká činnost).¹ Například insolvenční správce, může mít několik firem, funkce v orgánech společností nebo státních strukturách. Toto znevýhodnění by měla vyrovnávat adekvátně nastavená (zvýšená) odměna.

Odměna má pokrývat i možnost budoucí alokace části příjmů pro tvorbu fondu na výplatu odstupného zaměstnancům při skončení činnosti soudního exekutora, na uskladnění spisového materiálu, budoucí alokace části příjmů na inovace, které jsou pilířem nynějšího konkurenčního uspořádání mezi soudními exekutory. Odměna má pokrývat i možnost tvorby rezerv pro případ, že exekutorem uvolněný exekutorský úřad nebude obsazen (nájem za skladovací prostory, zvýšené mzdové i materiální náklady za správu spisů, archivaci a ad hoc předávání spisů nově pověřeným exekutorům dlouho poté, co exekutorovi zanikne výkon úřadu).

Odměna má odrážet i odpovědnost exekutora, včetně odpovědnosti kárné, kde může v jednoinstančním kárném řízení dokonce i za nepřímé zavinění, jehož se dopustí zaměstnanec exekutora, vzniknout kárná sankce v podobě pokuty až 5 000 000 Kč. V porovnání s tím je ve dvojinstančním trestním řízení taková pokuta udělována jen za výrazné majetkové delikty. Nepoměr výše sankce a výše příjmu je znám například v kauze Tetzeliová, kdy udělená pokuta měla na kárně odsouzenou dvojí dopad – primární byla sankce, kterou vzhledem ke svým příjmům nemohla zaplatit, sekundární dopad byl ukončení činnosti soudního exekutora, neboť neplnění závazků je kárným proviněním exekutora. Pro porovnání nejvyšší pokuta advokátům činí 1 100 000 Kč.² Do 1. 7. 2017 byla u insolvenčních správců nejvyšší možná pokuta 200 000 Kč, což je výše plnění získaného insolvenčním správcem jako odměna od státu za 4 bezvýsledná insolvenční řízení.³

V rámci státní regulace patří odměna a náhrada nákladů soudního exekutora za jeho exekutorskou činnost mezi státem regulované ceny. To je samo o sobě správné, jelikož jde o výkon státní moci přenesené státem na fyzické podnikající osoby. Ovšem tyto regulované ceny nesmí být pro výkon profese likvidační. Nemohou být však ani takové, které by nezajistily dlouhodobou udržitelnost exekuční činnosti. Nesmí být tedy stanoveny svévolně, ale v rámci pravidla, že státní moc slouží všem občanům, jinak je porušen čl. 2 odst. 3 Ústavy a čl. 2 odst. 2 Listiny. Je povinností státní moci sloužit i těm občanům, kterým jejich dlužníci upírají soudem uznané či stanovené plnění – například na výživném či náhradě škody – a tak je někdy staví do chudoby či druhotné platební neschopnosti s možností insolvence. Například v případě soudního exekutora je tato sociálně pečovatelská povinnost státu přenesena na soukromý subjekt zákazem požadovat při exekuci k vymožení výživného pro nezletilé dítě zálohu na náklady exekuce. Je-li taková exekuce bezvýsledná, není jiné cesty, než marně vynaložené náklady hradit z odměny získané v jiném řízení.

Přitom do nutných materiálních nákladů na činnost soudních exekutorů a jejich úřadů je nutné započítat částky, které zajišťují dlouhodobou udržitelnost činnosti. Je nežádoucí takový stav, kdy exekutoři budou rušit nutné investice do dlouhodobého majetku s tím, že budou udržovat nutné technické zařízení v činnosti, byť je již dávno za morální i technickou hranicí

¹ § 3 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech.

² Stonásobek minimální mzdy. § 32 odst. 3 písm. c) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii.

³ § 36b zákona č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích do novely zákonem č. 64/2017 Sb.

životnosti, nebo budou fungovat exekutoři před důchodem, kteří se při omezení investic soustředí na využití svého vybudovaného úřadu a dosloužení do hranice důchodového věku, a jejich místa pak již nebudou chtít obsadit noví nástupci. Státní regulace ceny za exekuční činnost chrání osoby před nedůvodným růstem cen, ale na druhé straně také musí chránit soudní exekutory poskytující exekuční činnost před, obrazně řečeno, vyhladověním. Přitom stát musí mít na zřeteli i územní dostupnost exekuční činnosti. Je logické, že v Praze se soustřeďuje vymáhání velkých pohledávek, neboť jsou zde sídla celostátních velkých společností a vymáhání malých pohledávek nemá pro činnost exekutorského úřadu význam. Na druhé straně jsou venkovské okresy, kde je významně vyšší agenda malých pohledávek fyzických osob a kde má napadená vyhláška vyšší dopad.

Exekutorská činnost není u povinných populární a zvláště před volbami je logické, že někteří nezodpovědní politici se mohou zalíbit voličům tím, že budou shánět pozitivní body na úkor nepopulárních činností a osob. Ale tento přístup nelze akceptovat, pokud jde o činnosti zajišťující chod státu. V historickém srovnání řečeno. Žádná společnost neměla dříve ráda své katy, ale žádný kat nevykonával exekuci na popravišti ze své libovůle, ale protože mu to nařídil soud a protože byl za to držitelem vrchnostenské moci placen.

Vyhláška č. 441/2016 Sb. nabývá účinnosti 1. 4. 2017, tedy asi pět měsíců před volbami do Poslanecké sněmovny. Nelze vyloučit, že ministr spravedlnosti JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., tak svým záměrem stanovit účinnost právního předpisu, který využívá neoblíbenosti exekutorů ve společnosti a tedy i mezi voliči, sleduje spíše politické než právní záměry - a to i za cenu ohrožení exekuční činnosti jako podstatné náležitosti právního státu.

Z mezinárodního hlediska lze odkázat na Mezinárodní kodex exekucí, který stanoví: „*Státy musí zajistit, aby tyto náklady exekuce byly fixní, předvídatelné, transparentní a přiměřené.*“⁴ Uvedený pramen sice není závazným právním předpisem či normou mezinárodního práva veřejného, ale lze jej využít jako podpůrný výkladový nástroj. Dokazuje, že obecně se uznává povinnost státu zajistit předvídatelné a fixní náklady exekuce. Napadené ustanovení právního předpisu je s tímto požadavkem v rozporu.

4. Výše odměny a náhrady nákladů exekutora

Vyhláška č. 441/2016 Sb. snížila ve stanovených případech odměnu exekutora (§ 6 odst. 3 minimální výše odměny, § 11 odst. 2 odměna při zániku oprávnění exekutora k exekuci) z 3 000 na 2 000 Kč. Tento krok Ministerstva spravedlnosti je neodůvodněný a svévolný. Výše 3 000 Kč v těchto případech byla zakotvena již v původním znění vyhlášky č. 330/2001 Sb. s účinností od 18. 9. 2001. Ministerstvo spravedlnosti přistoupilo ke změně s účinností po 16 letech, když původní úprava byla účinná za různých vlád pravicových i levicových.

Původní úprava byla platná velmi dlouhodobě a snížena byla o jednu třetinu, tedy razantně. Takové razantní snížení by bylo odůvodnitelné, pokud by např. obecně výdělková situace byla ve státě podstatně změněna a tedy mzdy i další plnění klesly o jednu třetinu. To se však nestalo.

V roce 2001 byla měsíční minimální mzda 5 000 Kč.⁵ V roce 2017 byla 11 000 Kč.⁶ Tedy **nárůst vůči roku 2001 byl 220%**.

⁴ Čl. 5 Světového kodexu exekutorů Mezinárodního svazu exekutorů a soudních úředníků. http://www.uihj.com/en/global-code-of-enforcement_2165010.html

⁵ Nařízení vlády č. 303/1995 Sb., o minimální mzdě, ve znění nařízení vlády č. 429/2000 Sb.

Průměrná měsíční mzda v červnu 2001 byla 13 730 Kč a v červnu 2016 byla 26 898 Kč. Tedy **nárůst vůči roku 2001 byl 196%**.⁷ Čísla jsou za podnikatelskou sféru, ale obdobný vývoj byl v nepodnikatelské sféře.

Platová základna představitelů státní moci, ze které se koeficientem 2,06⁸ vypočítává plat ministra, v roce 2001 byla 33 420 Kč⁹ a v roce 2017 byla 65 733,50 Kč.¹⁰ **Nárůst platové základny ministra činí ve srovnání s rokem 2001 asi 197%**.

V exekucích jsou z právních profesí nejvíce činní soudci okresních soudů, proto je vhodné srovnat jejich platové poměry. Soudce okresního soudu s praxí 9 let měl v roce 2001 měsíční plat 35 100 Kč (koeficient 1,05) a v roce 2017 plat 91 800 Kč (koeficient 1,14 a platová základna pro soudce 80 490 Kč).¹¹ Plat soudce okresního soudu se tedy k roku 2017 ve srovnání s rokem 2001 zvedl na 261%.

V případě advokátů byl základní tarif z částky 10 000 Kč v roce 2001 ve výši 1 000 Kč + 75 Kč paušálu, v roce 2017 je to 1 500 Kč + 300 Kč paušálu. Přitom advokát si počítá nejméně dva úkony právní pomoci – převzetí věci a podání. Včetně paušálu tedy vzrostla tato tarifní sazba mezi roky 2001 a 2017 na 167% ze základu v roce 2001.

Je evidentní notorií, kterou netřeba dokazovat, že za 16 let podstatně vzrostly mzdy. Díky kumulované inflaci za 16 let vzrostly i ceny zboží a služeb. Jen minimální státem regulovaná odměna pro exekutory nerostla a je dokonce po 16 letech razantně snižována. Takovéto jednání se vymyká ekonomickým realitám ve státě, požadavku rozumnosti právní úpravy a je zcela nedůvodné, zvláště ve srovnání s odměnou jiných právnických profesí i průměrnou mzdou. Je zřejmé, že za 16 let při nezměněné výši dotčené odměny exekutora se podstatně zvýšily mzdové nároky jeho zaměstnanců, ale i další platby.

Navíc vznikly nové povinnosti exekutorů, které vyvolaly růst výdajů bez růstu odměny exekutora či náhrady nákladů. Například v roce 2013 byly zrušeny exekutorské archivy u exekučních soudů. Zrušení archivů na soudech působí výraznou finanční zátěž exekutorů, neboť ukončené spisy jsou povinni archivovat sami, přičemž nově jmenovaní exekutoři přebírají rozsáhlé archivy svých předchůdců. Dále byly předány neukončené výkony rozhodnutí ve věcech daňových pohledávek exekutorům a další práce, které při původním stanovení odměny a náhrady nákladů nebyly - dražby, rozvrhy, odklady, natáčení mobiliárních exekucí. Náklady vznikají okamžitě i začínajícímu exekutorovi, zatímco zisku dosahuje až po několika letech provozu úřadu.

⁶ Nařízení vlády č. 567/2006 Sb., o minimální mzdě, o nejnižších úrovních zaručené mzdy, o vymezení ztíženého pracovního prostředí a o výši příplatku ke mzdě za práci ve ztíženém pracovním prostředí, ve znění nařízení vlády č. 336 a 337/2016 Sb.

⁷ Zaměstnanci a průměrné hrubé měsíční mzdy podle sfér hospodářství. Český statistický úřad.

⁸ Do roku 2004 byl koeficient 1,9, ale byl poskytován zároveň 13. a 14. plat. § 11 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu. Novela zákonem č. 626/2004 Sb.

⁹ § 3 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění do změny zákonem č. 425/2002 Sb. Nařízení vlády č. 253/1992 Sb., o platových poměrech zaměstnanců orgánů státní správy, některých dalších orgánů a obcí, ve znění nařízení vlády č. 454/2000 Sb.

¹⁰ Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 401/2016 Sb., o vyhlášení výše platové základny pro určení platu a některých náhrad výdajů představitelů podle zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců.

¹¹ § 28 odst. 1 zákona o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců. Sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 402/2016 Sb.

Výše uvedený vývoj nových povinností a celkové změny situace při vymáhání pohledávek je nutné zohlednit i při interpretaci dřívější judikatury. V roce 2006 byli exekutoři ve stanovisku pléna Ústavního soudu Pl.ÚS 23/06 označeni za podnikatele s monopolem na vymáhání pohledávek, což bylo vnímáno jako velký a dobrý byznys. Proto bylo vyvozeno to, že exekutor nemá právo na náklady bezvýsledných exekucí, neboť vše pokryje z úspěšných. Je zarážející, že nyní o 11 let později, kdy kontinuálně rostla agenda, mzdy a další výdaje, se najednou „nachází“ prostor pro snížení, přestože jediný ukazatel, který se změnil, je faktické vyprázdnění výhodnosti tohoto monopolního povolání. Pakliže nemá exekutor garantované náklady z neúspěšné exekuce a i u úspěšných exekucí narostly během let náklady, je zcela nedůvodné a nepatřičné snižovat odměnu a náhradu nákladů exekutora.

5. Modelový úřad – nerozumnost a svévolnost východisek právní úpravy

Ministerstvo spravedlnosti při obhajobě napadených ustanovení vyhlášky vyšlo ve své Analýze z metody tzv. Modelového úřadu, který však Exekutorská komora zpochybnila ve svém vyjádření k návrhu vyhlášky Legislativní radě vlády a z něj jsou též převzaty následující údaje. Předně je však nutno zdůraznit, že za modelový úřad ministerstvo vzalo exekutorský úřad v Praze působící od roku 2009 s nápadem 2 400 exekucí ročně. Těmito kritériím z více než 150 úřadů odpovídají jen necelá 3% exekutorů, konkrétně 4, což vypovídá, že ministerstvo postrádalo jakoukoliv optiku skutečného celostátního úřadu, rozumový přístup při tvorbě práva a vyšlo jen ze svého pražského a i tak neúplného vidění života ve státě.

Jako nejproblematictější se jeví zejména určení počtu zaměstnanců modelového úřadu. Z toho důvodu Komora provedla konfrontaci modelového úřadu s reálnými daty o zaměstnanosti.

1. Modelový úřad - od roku 2001, Praha, nápad 2 400 věcí ročně
2. Reálné počty referenčních úřadů:
 - A. průměrný nápad za roky 2012 - 2015 v rozmezí 1800 - 3000 ročně (18 exekutorů)
 - B. průměrný nápad za roky 2012 - 2015 v rozmezí 1800 - 3000 ročně + od roku 2001 (9 exekutorů)
 - C. průměrný nápad za roky 2012 - 2015 v rozmezí 1800 - 3000 ročně + od roku 2001 + Praha (4 exekutoři)

Ubíráme-li jednotlivá kritéria, dostaneme se až na počet 18 soudních exekutorů (z nichž nicméně jenom polovina skutečně funguje od roku 2009). 2 soudní exekutory je nutné navíc z dílčího srovnání vyloučit, neboť jejich nápad vykazuje značnou nerovnost v čase (viz sloupec TEST), což by mohlo zkreslit statistiku zaměstnanosti.

	Počty nařízených exekucí za rok 2013	Počty nařízených exekucí za rok (podle EX)2014	Počty nařízených exekucí (2015)	Medián 2013 - 2015	Průměr 2013 - 2015	TEST - Medián/prů- měr (1 +/- 0,33)
<i>nápad 1800 - 3000</i>						
exekutor č.1	2118	1213	2218	2 118	1 850	OK

exekutor č.2	303	2395	2970	2 395	1 889	OK
exekutor č.3	2250	2327	1267	2 250	1 948	OK
exekutor č.4	1825	1984	2417	1 984	2 075	OK
exekutor č.5	1542	1437	3263	1 542	2 081	OK
exekutor č.6	0	156	6096	156	2 084	VYLOUČIT
exekutor č.7	1719	2176	2359	2 176	2 085	OK
exekutor č.8	1676	2189	2641	2 189	2 169	OK
exekutor č.9	2250	2622	1708	2 250	2 193	OK
exekutor č.10	2922	2845	1322	2 845	2 363	OK
exekutor č.11	2018	2824	2508	2 508	2 450	OK
exekutor č.12	710	3666	3141	3 141	2 506	OK
exekutor č.13	4228	2092	1526	2 092	2 615	OK
exekutor č.14	2764	1941	3200	2 764	2 635	OK
exekutor č.15	3041	3197	2181	3 041	2 806	OK
exekutor č.16	4181	3358	1757	3 358	3 099	OK
exekutor č.17	1157	1919	5630	1 919	2 902	VYLOUČIT
exekutor č.18	1402	5243	2407	2 407	3 017	OK

*nápad 1800 -
3000 + Praha +
od roku 2001*

exekutor č.3	2250	2327	1267	2 250	1 948	OK
exekutor č.4	1825	1984	2417	1 984	2 075	OK
exekutor č.13	4228	2092	1526	2 092	2 615	OK

exekutor č.16	4181	3358	1757	3 358	3 099	OK
<i>nápad 1800 - 3000 + od roku 2001</i>						
exekutor č.3	2250	2327	1267	2 250	1 948	OK
exekutor č.4	1825	1984	2417	1 984	2 075	OK
exekutor č.13	4228	2092	1526	2 092	2 615	OK
exekutor č.16	4181	3358	1757	3 358	3 099	OK
exekutor č.1	2118	1213	2218	2 118	1 850	OK
exekutor č.5	1542	1437	3263	1 542	2 081	OK
exekutor č.12	710	3666	3141	3 141	2 506	OK
exekutor č.11	2018	2824	2508	2 508	2 450	OK
exekutor č.10	2922	2845	1322	2 845	2 363	OK

Data o počtu aktivních (takže např. zaměstnanec na RD není počítán) zaměstnanců (přepočteno na úvazky) shora uvedených soudních exekutorů vypadají následovně:

		Počet kandidátů	Počet koncipientů	Počet vykonavatelů	Počet dalších zaměstnanců	Počet zaměstnanců
<i>nápad 1800 - 3000</i>						
exekutor č.1		1	2	0	5,5	8,5
exekutor č.2		0	1	1	3	5
exekutor č.3		1	1	1	4	7
exekutor č.4		0	1	3	19	23
exekutor č.5		1	1	1	7,5	10,5
exekutor č.6	vyloučen	0	0	2	7	9
exekutor č.7		0	2	3	8	13
exekutor č.8		0	2	1	5,25	8,25
exekutor č.9		1	1	1,25	5,5	8,75
exekutor č.10		1	1	1	8	11

exekutor č.11		0	1	2	8	11
exekutor č.12		1	1	1	8	11
exekutor č.13		1	1,5	2,25	9,25	14
exekutor č.14		0	2	2	8	12
exekutor č.15		1	2	1	10	14
exekutor č.16		2	0	1	6	9
exekutor č.17	vyloučen					
exekutor č.18		nedodal data	nedodal data	nedodal data	nedodal data	nedodal data
	Průměr	0,67	1,30	1,43	7,67	10,38
	Medián	1,00	1,00	1,00	8,00	10,75
<i>nápad 1800 - 3000 + Praha + od roku 2001</i>						
exekutor č.3		1	1	1	4	7
exekutor č.4		0	1	3	19	23
exekutor č.13		1	1,5	2,25	9,25	14
exekutor č.16		2	0	1	6	9
	Průměr	1,00	0,88	1,81	9,56	13,25
	Medián	1,00	1,00	1,63	7,63	11,50
<i>nápad 1800 - 3000 + od roku 2001</i>						
exekutor č.3		1	1	1	4	7
exekutor č.4		0	1	3	19	23
exekutor č.13		1	1,5	2,25	9,25	14
exekutor č.16		2	0	1	6	9

exekutor č.1	1	2	0	5,5	8,5
exekutor č.5	1	1	1	7,5	
exekutor č.12	1	1	1	8	11
exekutor č.11	0	1	2	8	11
exekutor č.10	1	1	1	8	11
Průměr	0,89	1,06	1,36	8,36	11,81
Medián	1,00	1,00	1,00	8,00	11,00

Ze shora uvedených dat je patrné, že bez ohledu na vymezení referenčního úřadu se počet zaměstnanců soudních exekutorů, které jsou nejbližší modelovému úřadu, pohybuje v **rozmezí 5 – 23 zaměstnanců, průměrně pak kolem 10 – 11 zaměstnanců.**

Dochází-li Ministerstvo spravedlnosti k závěru, že modelový úřad zvládne svůj nápad se šesti zaměstnanci, tedy prakticky s polovinou reálného počtu, je zde patrný značný nesoulad, který lze vysvětlit dvojím způsobem - buď jsou téměř všichni soudní exekutoři neefektivní anebo parametry zvoleného modelového úřadu jsou vadné. S ohledem na to, že mzdové výdaje jsou u soudních exekutorů jednou z největších výdajových položek, je patrné, že celý koncept zvoleného modelového úřadu je zcela mimo ekonomickou realitu. Z celkového počtu 6,9 milionu doposud zahájených exekucí byla dosud skončena jen 1/3 a 159 existujících exekutorských úřadů vede 4,6 milionu „živých“ exekucí – to je průměrně 30.000 běžících exekucí na úřad. Tuto skutečnost model zcela opomíjí, neuvažuje s náklady na tyto exekuce nutně vynakládanými ani se zaměstnanci pro jejich vedení potřebnými – v modelu předkladatele jsou všechny exekuce jednoduše i skončeny v roce, kdy byly zahájeny. To vede **k zásadnímu zkreslení ekonomiky** exekutorského úřadu v modelu předkladatele – k naprostému podhodnocení jeho nákladové stránky a z toho plynoucím neodůvodněně optimistickému náhledu na hospodářský výsledek modelového úřadu, z něhož je předkladatelem dovozována možnost snížení tarifu a schopnost exekutorských úřadů toto snížení absorbovat a pokračovat v činnosti.

Dodejme, že s návrhem vyhlášky nesouhlasil ani Nejvyšší správní soud dopisem jeho předsedy z 28. 7. 2016. Rovněž Nejvyšší soud měl negativní přístup ke změně iniciované ministrem JUDr. Robertem Pelikánem, Ph.D., a uvedl ve svém stanovisku k návrhu napadené vyhlášky: „...*předkladatel se nevypořádá s případnými přínosy a riziky navrhované změny právní úpravy dostatečně důkladně a měl by svůj Návrh lépe propracovat a odůvodnit. V této podobě totiž není zřejmé, čeho jím chce vlastně dosáhnout, a zda si všechna rizika, s navrhovanou úpravou spojená, uvědomuje.*“.

Nesouhlas vyjádřil mimo jiné místopředseda vlády Pavel Bělobrádek, který výstižně k návrhu napadené vyhlášky uvedl: „*Ve zprávě RIA není dostatečně popsáno, jaký efekt budou mít navrhované změny na další parametry exekučního řízení (např. na právo dle čl. 36 Listiny základních práv a svobod). Soudní exekutor má být na základě § 2 exekučního řádu nezávislý, zároveň jeho úkony jsou považovány dle § 28 téhož zákona za úkony exekučního soudu (srov. např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 28/13 a Pl. ÚS 33/11 týkající se nezávislosti soudní moci). Odůvodnění předkládaného návrhu se z velké části zaměřuje na snížení odměny soudního exekutora, ale již nevěnuje pozornost dalším dopadům na dlužníky a věřitele (včetně např. rychlosti a efektivity exekučního řízení – dle § 46 exekučního řádu má exekutor zajišťovat rychlé a účelné vedení exekuce, k čemuž ovšem musí mít zajištěny i ekonomické*

podmínky). Uvedené pravidlo, podle kterého má každé snížení nákladů exekuce pozitivní dopad na sociální situaci dlužníků a rychlost vymožení pohledávek by v absurdním případě vedlo ke snížení odměny exekutora až na 0,- Kč. Taková změna by však znamenala konec vymáhání pohledávek v České republice.“

Důkaz: Stanovisko NSS z 28. 7. 2016
Stanovisko Nejvyššího soudu
Stanovisko místopředsedy vlády Bělobrádka

6. Legitimní očekávání a právo na provoz hospodářské činnosti – čl. 26 odst. 1 Listiny

Ústavní soud uznal za chráněnou právní hodnotu i legitimní očekávání. Tedy, že osoba, která se přizpůsobí určité právní situaci, má právo očekávat, že dosáhne příslušného výsledku a tento nebude svévolně mařen. To platí i pro exekutory, kteří jsou v postavení osob samostatně výdělečně činných – podnikatelů (provozovatelů hospodářské činnosti). Pokud stát sníží platby, které byly s touto činností dlouhodobě spojeny, narušuje legitimní očekávání exekutorů na příslušný výnos ze své činnosti.

Ústavní soud chrání legitimní očekávání. Dle něj již jednou vzniklé právo na realizaci nějakého práva v budoucnu nelze jednostranně odejmout. Vůči právnímu předpisu tak učinil nálezelem,¹² který zrušil část zákona,¹³ jež rušila zákonnou úpravu přeměny práva trvalého užívání v právo vlastnické.¹⁴ Ústavní soud konstatoval neústavnost zákona, který rušil právo budoucího přechodu trvalého užívání na vlastnictví v době, kdy ke vzniku vlastnictví ještě nedošlo. Ústavní soud prohlásil, že osobám vzniklo legitimní očekávání vzniku vlastnictví uplynutím doby jednoho roku. Toto legitimní očekávání je již samo o sobě způsobilé ochrany. I když je zřejmé, že legitimní očekávání v oblasti vlastnického práva nelze promítnout se stejnými důsledky do všech oblastí práva, přesto i v těchto jiných oblastech práva stojí alespoň za zhodnocení.¹⁵ Přitom Ústavní soud dříve konstatoval: „*Princip předvídatelnosti práva jakožto důležitý atribut právního státu podstatným způsobem souvisí s principem právní jistoty a je nezbytným předpokladem důvěry občanů v právo.*“¹⁶

Soudní exekutor je sice z daňového hlediska a občanského práva podnikatelem (provozovatelem hospodářské činnosti), ale jeho činnost je regulována státem více než jiné podnikatelské profese, jelikož je na něj přenesená část veřejné moci. Zatímco běžný podnikatel může odmítnout malou zakázku, která se mu nevyplatí, jelikož je subjektem smluvní volnosti a svobody, tak exekutor nemůže říci, že nebude provádět malé exekuce, protože jsou pro něj ztrátové. Každá vysouzená pohledávka musí být realizována, pokud to navrhne oprávněný, a exekutoru se nedostává smluvní volnosti odmítnout ztrátové případy.

To však na druhé straně zavazuje stát k tomu, aby odměnu exekutora, jakožto fakticky regulovanou cenu za jeho činnost, stanovil v takové míře, která je schopna zajistit dlouhodobý

¹² Nález č. 35/2004 Sbirky nálezů a usnesení Ústavního soudu, sv. 32 (278/2004 Sb., Pl.ÚS 2/02).

¹³ Část druhá (Změna občanského zákoníku) zákona č. 229/2001 Sb.

¹⁴ § 879c-879e občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., ve znění zákona č. 103/2000 Sb.

¹⁵ Z legitimního očekávání vyšel Nejvyšší správní soud při hodnocení pozice justičního čekatele ucházejícího se o funkci soudce, tedy v oblasti pracovněprávní. Rozsudky Nejvyššího správního soudu č. 905/2006 Sbirky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (4Aps 3/2005) a č. 1717/2008 Sbirky rozhodnutí Nejvyššího správního soudu (4Ans 9/2007-197).

¹⁶ Část III bod 21 nálezu č. 131/2009 Sbirky nálezů a usnesení Ústavního soudu sv. 53 (I.ÚS 420/09).

výkon této činnosti a nepřístupoval k nedůvodným změnám. Pokud tak učinil formou napadené vyhlášky, pak je narušeno legitimní očekávání a právo na podnikání či provoz jiné hospodářské činnosti dle čl. 26 odst. 1 Listiny.

7. Nedůvodně rozdílný přístup

Ministerstvo spravedlnosti reguluje odměny i pro jiné podobné profese – například notáře a insolvenční správce. Přesto se zaměřilo jen na změnu odměn jedné profese a nikoliv všech regulovaných odměn právnických profesí. To je samo o sobě důvodem pro zkoumání nedůvodně rozdílného přístupu státu vůči exekutorům na jedné straně a notářům a insolvenčním správcům na druhé straně. Takový nedůvodný rozdíl je sám o sobě neústavní, což je podpořeno porovnáním odměn za činnost při řešení pohledávek exekutorů a insolvenčních správců. Přitom tento zásadní rozdíl u malých pohledávek plyne i z materiálu samotného Ministerstva spravedlnosti, který má k dispozici Exekutorská komora.

Insolvenční správce na rozdíl od exekutora autoritativně nerozhoduje. Jen připravuje, vyhodnocuje, předkládá návrhy k rozhodnutí. Tedy jeho odpovědnost je nižší než u exekutora. Přitom poslední novela insolvenčního zákona č. 64/2017 Sb. v době snižování odměn exekutorů insolvenčním správcům zavedla další odměnu, tentokrát odměnu z počtu přezkoumaných přihlášek v oddlužení, v sazbě 25% odměny v konkurzu, tj. 250 Kč za každou přihlášku,¹⁷ což je garantovaná částka v řádu několika tisíc za každé „pověření“ bez ohledu na úspěšnost administrovaného řízení. Pak postrádáme potřebu snižovat exekutorům tarif, kdy paralelně se zvyšují odměny insolvenčním správcům zaváděním dalších úkonových odměn. Exekutor nemá odměnu za přezkum exekučního titulu při podání exekučního návrhu a nemá odměny za přezkum přihlášky v dražbě.

Rovněž Ústavní soud vyšel z toho, že smysl a činnost exekutorů a insolvenčních správců je obdobný, když vyslovil: „... soudní exekutor a insolvenční správce vykonávají v zásadě obdobnou činnost; cílem obou je zajistit uspokojení přihlášených věřitelů prostřednictvím autoritativního nakládání s majetkem povinného (resp. úpadce), za což jim náleží odměna. Je však zjevně neopodstatněné, aby insolvenční správce měl za tuto svoji činnost odměnu v podstatě zajištěnu, zatímco exekutor se ocitá ve stavu nepředvídatelnosti a nejistotě, zda se své odměny (a rovněž hotových výdajů, které k uspokojení věřitele vynaložil) kdy dočká, a v jaké výši. Zákonodárce zařadil nárok insolvenčního správců na odměnu a náhradu nákladů na první místo kategorie pohledávek za majetkovou podstatou [§ 168 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona], tedy pohledávek, které se uspokojují v plné výši a kdykoliv po rozhodnutí o úpadku. Stejný nárok na odměnu a náhradu nákladů by měl mít i exekutor, který provádí obdobnou činnost. ... Ústavní soud neshledává žádný podstatný rozdíl mezi situací, kdy je dražen majetek povinného exekutorem a kdy insolvenčním správcem, ... Závěr, že v situaci, kdy exekutor a insolvenční správce činí tentýž úkon, oba jej činí v rámci úřední pravomoci, jeden z nich právo na odměnu zajištěno má a druhý nikoliv, není opodstatněný.“¹⁸

Navrhovatel se domnívá, že důvodem tohoto odlišného přístupu může být faktická snaha ministra JUDr. Roberta Pelikána, Ph.D. po snížení počtu exekutorů formou ekonomického vyhladovění. Ministr prohlásil: „Dovedu si představit, že některé úřady zaniknou. Obavy z toho nemám, spíše naopak - některé úřady jsou nefunkční. Pokles až o polovinu by nebyl

¹⁷ § 38 odst. 1 insolvenčního zákona č. 182/2006 Sb. ve znění zákona č. 64/2017 Sb.

¹⁸ Bod 23 a 24 odůvodnění nálezu Ústavního soudu z 6. 9. 2016, IV.ÚS 378/16.

problém.¹⁹ Ministr též prohlásil: "Počítáme spíš s redukcí úřadů. Když se některý z úřadů uvolní a nebude jediný v daném okrese, tak ho budeme rušit."²⁰ Ministr se tak několikrát veřejně přiznal k tomu, že v rozporu s článkem 9 odst. 1 a článkem 26 Listiny základních práv a svobod reguluje v rozporu s ústavním pořádkem výkon konkrétního povolání ministerskou vyhláškou, ačkoliv tak může být učiněno pouze zákonem. Ovšem ke snižování počtu exekutorů stát nemůže zneužít právní předpis řešící obecně odměňování exekutorů, neboť by byl vydán v rozporu se zákonem, k jehož provedení měl být vydán, což překračuje ústavně vymezenou legislativní pravomoc ministerstva zakotvenou v čl. 79 odst. 3 Ústavy.

- Důkaz:**
1. Srovnání odměňování soudních exekutorů a insolvenčních správců – tabulka.
 2. K (ne)možnosti srovnávání nastavení výše odměn a náhrad hotových výdajů soudních exekutorů a insolvenčních správců – materiál Ministerstva spravedlnosti.

8. Obecné námitky

Přístup ministra JUDr. Roberta Pelikána, Ph.D., v jehož důsledku byla přijata napadená část právního předpisu, je obecně nebezpečný, neboť vede k těmto rizikům:

- riziko spočívající ve změnách na trhu exekučních služeb, ať se již jedná o případné změny kvantitativní (snížení počtu exekutorských úřadů v důsledku opuštění „trhu“) či kvalitativní (snížení kvality nezbytných činností, eliminace zbytných činností v důsledku adaptace na snížení příjmů),
- negativní ovlivnění hospodaření podnikatelské veřejnosti, snížení vymahatelnosti práva zejména dopadne na malé a střední podniky (druhotná platební neschopnost) a „potřebné“ věřitele (poškozené z trestných činů, vyživované osoby),
- v důsledku možného úpadku některých soudních exekutorů i v důsledku neúspěšného ukončení činnosti soudních exekutorů dojde ke vzniku nemalých transakčních nákladů na straně věřitelů (návrhy na změnu exekutora, analýzy nevymožení plnění, přihlašování pohledávek atp.),
- v důsledku snížení vymahatelnosti práva bude ohrožena „kredibilita“ v zahraničí (ohrožení pozice ČR u zahraničních investorů),
- dojde ke zvýšení průměrné splatnosti pohledávek věřitele (tj. dojde k prodloužení tzv. peněžního cyklu), které bude muset věřitel sanovat např. poklesem obrátu zásob či krátkodobým úvěrovým financováním,
- zvýšení nákladů na administraci pohledávek v důsledku prodloužení peněžního cyklu, včetně nákladů na monitoring).

9. Časové účinky zrušovacího nálezu

Zrušením napadených částek odměny exekutora se stanou napadená ustanovení § 6 odst. 3 a § 11 odst. 2 vyhlášky nepoužitelná. Proto je na úvaze Ústavního soudu, zda neodloží vykonatelnost zrušovacího nálezu pro přijetí nové úpravy ministerstvem. Protože jde však jen o vyhlášku, která nepodléhá schválení v Parlamentu, a zároveň mají napadená ustanovení nepříznivý dopad na exekuční činnost, neměl by případný odklad být delší než 3 měsíce od vyhlášení. Toto se však netýká ustanovení § 13 vyhlášky, které je pouze speciálním ustanovením a bude-li zrušeno, je aplikovatelná obecná úprava.

¹⁹ Exekutorů v Česku ubývá. Pelikán volá po snížení na polovinu, komora chystá ústavní stížnost. *Český rozhlas* 4. 3. 2017. <http://www.rozhlas.cz/zpravy/domaci/zprava/1704536>

²⁰ Studená válka. Pelikán jde po krku exekutorům. *Pražský deník/Denik.cz* 28. 6 2016. Toto prohlášení je citací dřívějšího výroku ministra v rozpravě s exekutory.

Ústavní soud již v minulosti několikrát užil i možnost, že stanoví, že při zrušení novelizovaného ustanovení obživně původní právní úprava, ale jindy tvrdil opak. Obživnutí zrušeného právního předpisu je možné, pokud to ústava či zákon výslovně stanoví, což v právním řádu platném na území Čech, Moravy a Slezska není. Zrušující účinky nálezu Ústavního soudu jsou jen do budoucna, ne minula, jinak by šlo o neústavní retroaktivitu. Ústavní soud není pozitivním zákonodárcem a obživnutí právního předpisu je již samo o sobě tvorbou práva. Proto se možnost nápravy dané situace formou zrušení vadného ustanovení právního předpisu s odložením vykonatelnosti, aby tvůrce práva měl čas na nápravu stavu, jeví jako správnější.²¹

9.1 Příklady nejednotné praxe

9.1.1 Transformace práva trvalého užívání pozemku na vlastnictví a rozhodování o přeřazení vězně ve věznici dle trestního řádu

Ústavní soud v nálezu č. 35/2004 Sbírky nálezů a usnesení Ústavního soudu (278/2004 Sb., Pl. ÚS 2/02) uvedl: *“V řízení o kontrole norem vystupuje Ústavní soud jako tzv. negativní zákonodárce, oprávněný v případě vyhovění návrhu napadený právní předpis toliko derogovat (viz náleze ze dne 12. 2. 2002 sp. zn. Pl. ÚS 21/01, vyhlášený pod č. 95/2002 Sb. a uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, svazek 25, náleze č. 14). Proto také zrušením napadeného předpisu může dojít výhradně k jeho „vyřazení“ z právního řádu České republiky, a nikoliv k faktickému konstituování nové úpravy formou „oživání“ předpisu již dříve zrušeného.*

V konkrétním případě se ovšem jedná o zrušení derogačního ustanovení zákona č. 229/2001 Sb. V této souvislosti Ústavní soud poukazuje na svůj náleze ze dne 30. 11. 1994 sp. zn. Pl. ÚS 5/94, vyhlášený pod č. 8/1995 Sb. a uveřejněný ve Sbírce rozhodnutí, svazek 2, náleze č. 59. V uvedeném nálezu Ústavní soud zrušil bod 198 zákona č. 292/1993 Sb., kterým byl změněn a doplněn zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). Bod 198 uvedeného zákona vypustil z trestního řádu ustanovení § 324, který upravoval rozhodování o změně způsobu výkonu trestu. Zmíněná derogace derogačního ustanovení bodu 198 zákona č. 292/1993 Sb. měla za následek „rehabilitaci“ ustanovení § 324 trestního řádu, které je jeho součástí až do těchto dnů. Lze tedy přisvědčit názoru navrhovatele, že zrušením části druhé čl. II zákona č. 229/2001 Sb. se obnoví stav založený ustanoveními § 879c, 879d a 879e ObčZ.

Tato skutečnost by ovšem měla za následek vznik značné právní nejistoty nejenom v právech subjektů, na které se vztahoval režim § 879c až 879e ObčZ, ale i u práv třetích osob. Proto Ústavní soud odložil účinnost zrušení napadeného ustanovení zákona č. 229/2001 Sb. do 31. prosince 2004, aby tak poskytl Parlamentu České republiky dostatečně dlouhou dobu k přijetí přiměřené právní úpravy.“

Zde je však nutno říci, že právní praxe údajně Ústavním soudem tvrzené oživení původního znění § 324 trestního řádu po zrušení derogační změny zákonem č. 292/1993 Sb. neakceptovala. To dokládají i časové změny § 324 trestního řádu v ASPI. Zákonodárce urychleně přijal nové znění § 324 zákonem č. 152/1995 Sb. Pokud by platila slova Ústavního soudu o obživnutí původního znění § 324 trestního řádu, nebylo by to nutné.

9.1.2 Zákon o úsporných opatřeních

Ústavní soud v Brně ve svém nálezu, jehož vykonatelnost odložil a kterým rušil zákon č. 347/2010 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí, jenž sám novelizoval jiný zákon, uvedl:

²¹ ZDENĚK KOUDELKA. Obživnutí zrušeného právního předpisu. *Jurisprudence* 4/2013, ISSN 1802-2843, s. 8-14.

„...pokud nebude do okamžiku nabytí účinnosti derogačního výroku tohoto nálezu přijata nová úprava, obživne dnem 1. ledna 2012 úprava obsažená v právním řádu přede dnem účinnosti zákona č. 347/2010 Sb., zrušeného tímto nálezem.“²² V daném případě zákonodárce přijal novou úpravu,²³ tedy nenastalo žádné obživnutí.

9.1.3 Zákon o střetu zájmů

Nálezem Ústavního soudu č. 283/2005 Sb. ve věci zrušení zákona č. 96/2005 Sb. novelizující zákon o střetu zájmů byl tento zákon zrušen. Důvodem zrušení bylo, že novela podle názoru Ústavního soudu měla být dle čl. 40 Ústavy č. 1/1993 Sb. přijata i Senátem jako volební zákon, neboť obsahovala i změnu zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Ústavní soud neminimalizoval řešení věci právě jen na zrušení části týkající se změny volebního zákona, ale maximalisticky zrušil celý zákon. Původní zákon o střetu zájmů se stal z větší části nepoužitelný, protože ani Ústavní soud ani právní praxe nekonstatovaly obživnutí předchozího znění zákona o střetu zájmů.

9.1.4 Platový zákon

Nálezem Ústavního soudu č. 181/2012 Sb. bylo zrušeno snížení platové základny pro ústavní činitele a soudce z trojnásobku průměrného příjmu v nepodnikatelské sféře na 2,5násobek.²⁴ Ústavní soud však nekonstatoval obživnutí původního 3násobku a odložil vykonatelnost do konce roku 2012. Navíc předseda Ústavního soudu Pavel Rychetský veřejně vyjádřil, že Ústavní soud nestanovil, jaká výše platové základny má být: „*Uznávám, že náš nálezy vytvořil zákonodárcům šibeniční termín, ale do konce roku musí vyřešit platové otázky soudců obecných soudů, protože jinak by neměli soudci od 1. ledna žádný plat, a to je nepřijatelná situace.*“²⁵ Pokud by platila zásada obživnutí původní úpravy, došlo by k 1. 1. 2013 automaticky oživení původní úpravy. Její výše by byla zřejmá již v době vydání nálezu a fakticky stanovena Ústavním soudem. Vláda rovněž nestála na stanovisku obživnutí původní úpravy a navrhla novelu platového zákona. Poslanci sice původní vládní návrh nepřijali, ale následně ve stavu legislativní nouze byl schválen urychleně do konce roku 2012 zákon, který platovou základnu stanovil na 2,75násobek. Vláda výslovně v důvodové zprávě uvedla, že po 31. 12. 2012 by se dané ustanovení zákona „*stalo neaplikovatelným*“,²⁶ tedy vláda nestála na stanovisku obživnutí předchozí právní úpravy.

9.1.5 Slovenský exkurz

Na Slovensku je účinek zrušení právního předpisu na jím rušené či měněné zákony upraven přímo zákonem o Ústavním soudu. Podle něj ztrátou účinnosti či platnosti právního předpisu

²² Bod 107 části VII Výroková část nálezu a odklad vykonatelnosti odůvodnění nálezu č. 80/2011 Sb. (Pl.ÚS 55/10).

²³ Zákon č. 364/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí

²⁴ § 3 ods. 3 zákona č. 236/1995 Sb., o platu a dalších náležitostech spojených s výkonem funkce představitelů státní moci a některých státních orgánů a soudců a poslanců Evropského parlamentu, ve znění zákona č. 425/2010 Sb.

²⁵ Poslanci se bojí před volbami debaty o platech, soudci asi ostrouhají. *Právo* 20. 9. 2012, ISSN 1211-2119, s. 4.

Dále též vyjádření na Českém rozhlasu 1 - Radiožurnálu a v ParlamentníchListech.cz 19. 7. 2012: Podle Rychetského však Ústavní soud neřekl, jak má vypadat platová základna. „*Ústavní soud řekl, co nemá být.*“ zdůraznil na Radiožurnálu. <http://www.parlamentnilisty.cz/rss/zpravy/Sef-US-Rychetsky-brzdi-Drabka-My-vam-nenaridili-abyste-si-zvedli-platy-240024>

²⁶ Důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona, kterým se mění zákon o platu některých představitelů státu, obecná část, s. 5, tisk Poslanecké sněmovny 880, 6. volební období, <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=6&CT=880&CT1=0>

na základě nálezu Ústavního soudu se neobnovuje platnost právních předpisů, které byly zrušeny předpisem zrušeným slovenským Ústavním soudem. Pokud však šlo o změnu či doplnění, platí měněný právní předpis ve znění před změnou zrušeným právním předpisem.²⁷ Řešení je tedy dáno zákonnou direktivou.

Na Slovensku se objevil problém, zda je možné zrušené ustanovení oživit zrušením derogačního ustanovení. Stalo se tak v případě, kdy Ústavní soud přijal návrh prvního náměstka generálního prokurátora²⁸ na zrušení zákona,²⁹ kterým byl novelizován zákon o soudech. Navrhovatel navrhl přezkoumat mimo jiné zrušení § 85 zákona o soudech a soudcích, které zajišťovalo automatické zvýšení platů soudců v závislosti na růstu platů v národním hospodářství. Toto ustanovení z právního řádu bylo vypuštěno bez náhrady. Je otázkou, zda může Ústavní soud oživit původní právní úpravu, když nová právní úprava z předpisu posuzovaného Ústavním soudem nemůže být sama o sobě neústavní, protože původní znění nebylo nahrazeno novou pozitivní úpravou, při jejímž posuzování by mohla být konstatována neústavnost. Původní ustanovení bylo nahrazeno NICÍM. NIC nemá obsah a kvalitu.

Usnesení Ústavního soudu SR z 21. 9. 2011, Pl.ÚS 103/2011: „*Pri bežnom prieskume noriem môže byť oživenie ex offo v režime § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde problematické, pretože dochádza k oživeniu normy, ktorá predchádzala (!) preskúmvanej norme a ktorá bola explicitne derogovaná zákonodarcom, prípadne môže dôjsť k oživeniu normy, ktorá je tiež ústavnoprávne sporná (porov. situáciu v bode II.1 nálezu sp. zn. PL. ÚS 10/04). Ak môžu byť takéto nechcené oživenia problémom, tak práve pri meritórnom prieskume ústavnosti derogačnej právnej normy môže byť oživenie cieľom, môže byť chcené, pretože práve legislatívna derogácia pôvodnej normy znamená protiústavný stav.*

Dôležitá je aj skutočnosť, že ústavný súd sa v doterajšej rozhodovacej činnosti zaoberal aj derogačnými normami, aj keď návrhu na ich zrušenie nikdy nevyhovel (porov. PL. ÚS 33/95, PL. ÚS 30/95, PL. ÚS 8/96 časť XI a PL. ÚS 6/01).

Ústavný súd však zároveň musí uviesť, že prieskum derogačnej normy považuje za výnimku, ktorú je potrebné aplikovať s opatrnosťou. Ústavný súd nemohol v záujme ochrany ústavnosti, zvlášť základných slobôd, úplne rezignovať na prieskum derogačnej normy z hmotnoprávných dôvodov, aj keď vníma problematickosť prípadného (automatického) oživovania právnych predpisov tak z hľadiska právnej istoty, ako aj z hľadiska minimalizácie zásahov do zákonodarnej kompetencie Národnej rady Slovenskej republiky. Možno v tejto súvislosti naznačiť, že konštrukciu § 41a ods. 3 zákona o ústavnom súde nemožno vnímať z uvedených hľadísk a z hľadiska previazanosti so súvisiacou právnou úpravou ako bezproblémovú.“

10. Návrh

S ohledem na výše uvedené navrhuje, aby Ústavní soud vydal tento nálezh:

- 1. Část ustanovení § 6 odst. 3 spočívající v číslici „2 000“ a část ustanovení § 11 odst. 2 spočívající v číslici „2 000“ vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb.,**

²⁷ § 41a ods. 3 zákona č. 38/1993 Z.z., o organizaci Ústavního soudu SR, řízení před ním a o postavení jeho soudců ve znění zákona č. 293/1995 Z.z.

²⁸ Návrh může podat podle ústavy generální prokurátor, ale funkce nebyla v té době obsazena. Ústavní soud připustil, že za takové situace ústavní právo generálního prokurátora přechází na jeho náměstka. Usnesení Ústavního soudu SR z 15. 6. 2011, Pl.ÚS 95/2011-15.

²⁹ Zákon č. 500/2010 Z.z.

o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění vyhlášky č. 441/2016 Sb. se ruší prvním dnem třetího kalendářního měsíce následujícího po vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

- 2. § 13 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění vyhlášky č. 441/2016 Sb. se ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.**

Advokát Zdeněk Koudelka